

Likovni izraz ljubezni do domovine

■ **Tanja Pogorevc Novak**, profesorica likovne umetnosti, ima dvajset let delovnih izkušenj na področju poučevanja. Zaposlena je na OŠ Mozirje. Je ilustratorica in avtorica lesenih didaktičnih lutk, ki jih predstavlja na svoji spletni strani *Bohkov kotek*.

V oziranju po likovnih prvinah slovenske ljudske umetnosti, v majhnih in na videz še tako skromnih podrobnostih, je moč opaziti veliko strast in potrebo po lepševanju ter estetiki. Iz vsega, na čemer se ustavi oko, bodisi je to zunanjščina starih hiš, skednjevi in kozolcevi, notranja oprema bivanjskih prostorov, krašenje uporabnih predmetov, vezenin ali oblikovanje prazničnih dekoracij – iz osnovnih elementov ornamentike – lahko kmalu povlečemo sklep: ta narod ljubi stvarstvo.

Slovenska krasilna umetnost se zelo trdno opira na motive botanike in srca. Motivi rastja kažejo odnos do narave, srce pa je kot samostojen likovni element simbol ljubezni, vere in življenja. Za razumevanje slovenske ljudske umetnosti je treba dvigniti pogled preko družbenih elit naše preteklosti. Le-te so pretežno iskale pozornost s posnemanjem tujih pojavov v umetnosti, medtem ko je ljudskost veljala za preprosto, manj kakovostno ali kar kmečko umetnost. A ravno v tem je njen čar. Kmetje so v krogu svojih rodbin kot osnovna družbena skupina slovenskega podeželja s svojimi majhnimi možnostmi ohranjali pristno tradicijo preteklosti. Zvrst umetnosti, ki so jo ustvarjali podeželski ljudje, je ob njihovem delu dobesedno zrastle iz zemlje. To je bil svet, ki je našim prednikom predstavljal lepoto. Motivni svet se je vrtel okoli njihovega vsakdana. Zdi se, da so znali dobro razbrati sporočila narave in so se zavedali smisla življenja. Od tod vsi rastlinski in cvetlični motivi (nageljni, stilizirano cvetje, vitice, trta, popki in listje), ki kažejo močan vpliv narave, s katero so bili neločljivo povezani.

Znak vzgoje, ljubezni in domovine

Ko smo iskali ideje o tem, kakšen predstavitveni znak oz. logotip bi zasnovali za mednarodno konferenco, za katero je bil že izbran naslov *Vzgoja za ljubezen do domovine*

in države, smo bili hitro enotni, da bo najprimerneje črpati od tam, kjer so zajemali naši predniki. Vzgajati otroke je kot obdelovati zemljo. Najprej jo moraš imeti rad. Da iz malega zraste veliko, je potrebnega mnogo truda, volje, potrpežljivosti in pravih pristopov. Logotip naj bi torej vključeval simbole ljubezni, duhovnega in materialnega, ki živi, raste in se razvija. Morda drevo in srce? Razglabljali smo dalje.

Drevo simbolizira vztrajno rast, moč, dostojanstvo in hrabrost. Iz majhnega semena lahko zraste večstoletni hrast, ki daje oporo, ali gibka breza, ki se voljno upogiba viharjem ter se vedno znova vzravna, ko ti poležejo. Drevo daje plodove (novo življenje), senco, zavetje. Večinoma neopazne korenine mu dajejo stabilnost in ga prilemjujejo. Sporočajo nam, kako pomembno je vedeti, kje smo in kakšna je naša zgodovina. Skrite se raztezajo globoko v zemlji in celotno rastlino držijo pokonci, ji prinašajo hrano, dajejo moč. Drevo veje vedno razteza proti soncu. Želi živeti, rasti in obroditi sadove. Drevo v logotipu za konferenco, sploh s poudarjeno zeleno barvo, simbolizira našo domovino. Slovenstvo ima močne korenine, trdno lastnost hrasta in gibkost breze. Kako pomenljivo in nikakor nenaključno, da je lipovo drevo simbol slovenstva. Listi lipe spominjajo na obliko srca.

Srce je najbolj prepoznaven simbol močnih čustev, intuicije in ljubezni, od nekdaj razširjen po vsem svetu. Skoraj nemogoče

Slovenski ornament je močno drevo, ki rase iz globin narodne duše in zemlje že tisočletja ter kaže za vsako dobo svoje preteklosti svoj posebni cvet (Karlošek, 1935: 6).

se zdi ljubezen likovno izraziti s katerokoli drugo stilizacijo, sploh če je le-ta v rdeči barvi, ki dodatno ponazarja ljubezen, strast in tudi trpljenje. V slovenski ornamentiki in krasilni umetnosti se najpogosteje pojavlja kot samostojen element. Da je Slovencem motiv srca še posebno ljub, je razvidno na mnogih področjih, celo številni cvetlični ornamentiki so sestavljeni z zaporednim nizanjem src. Nekoč so fantje dekletom podarjali lectova srca, srčasti izrezi v lesu so krasili okenska polkna, v stranice zibelk so rezljali srce. Srce, to močno sporočilo ljubezni, se je pojavljalo tako rekoč povsod.

Predstavitveni znak mednarodne konference je zasnovan in kot tak se je zvil z dogajanjem ter vsebino prvega dogodka, ki je za nami (23. 11. 2019). V svoji poenostavljeni postavitvi krošnja drevesa nagovarja in vizualno komunicira s svojo ljubljeno mladiko, postavitev rdečega srca pa hkrati pritaženo spominja na križ, ki s svojimi kraki simbolizira štiri strani neba. Simbolično štirico, križ kot koordinatni sistem, s katerim se orientiramo v prostoru, si lahko predstavljamo kot uravnoteženost, čistost, skladnost sveta in nebeško urejenost (Germ, 2006: 98). Sporočilo predstavitvene znaka je v likovnem jeziku to, kar v besednem pove naslov mednarodne konference: Vzgoja za ljubezen do domovine in države. Ljubiti domovino! ♡

Literatura

- Germ, Tine (2006): *Podoba in pomen v likovni umetnosti*. Maribor: Založba Pivec.
- Karlovšek, Jože (1935): *Slovenski ornament: zgodovinski razvoj*. Ljubljana: Udruženje diplomiranih tehnikov.
- Makarovič, Gorazd (1981): *Slovenska ljudska umetnost*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Radosavlevič, Marko (2017): *Slovenska ornamentika*. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Razboršek, Ivan (1992): *Slovenska krasilna umetnost*. Celje: Mohorjeva družba.
- Sedej, Ivan (1985): *Ljudska umetnost na Slovenskem*. Ljubljana: Mladinska knjiga.